

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

§ 497

Valtuustoaloite sosiaalisen ruokakaupan saamiseksi Tampereelle – Mikko Aaltonen ym.

TRE:2802/05.00.01/2023

Valmistelija / lisätiedot:
Linnamaa Reija

Valmistelijan yhteystiedot

Suunnittelupäällikkö Mika Vuori, puh. 040 806 3132 ja hyvinvointijohtaja
Tarja Puskala, puh. 050 595 1079, etunimi.sukunimi@tampere.fi

Lisätietoja päätöksestä

Lakiasiaintoiminnan johtaja Laura Klami, puh. 040 543 2285, etunimi.
sukunimi@tampere.fi

Päätös

Päätösehdotus hyväksyttiin.

Esittelijä: Yli-Rajala Juha, Konsernijohtaja

Päätösehdotus

Esitetään valtuuston päätettäväksi:

Mikko Aaltosen ym. aloite ja siihen annettu lausunto merkitään tiedoksi.

Aloite ei anna toimenpiteisiin.

Perustelut

Mikko Aaltonen ja 36 muuta valtuutettua esittävät, että Tampere selvittää mahdollisuutta sosiaalisen ruokakaupan perustamiseksi yhteistyössä muiden ruokajakelua tekevien toimijoiden kanssa.

Tampereelle perustettiin toukokuussa 2021 maan ensimmäinen sosiaalinen ruokakauppa Puoti joka toimii Ruokapankin yhteydessä osoitteessa Kuoppamäentie 10. Puodissa asioi joka viikko noin 280-300 taloutta. Puoti on auki keskiviikkoisin ja torstaisin kello 12.30 - 15.15. Ruokapankki on Tampereen evankelis-luterilaisten seurakuntien toimintaa. Ruokapankin toiminta on ammattimaista ja hyvin organisoitua. Tuotteet noudetaan lahjoittajilta kylmäkuljetuksena ja lajitellaan, pakataan sekä välivarastoidaan Nekalan terminaalissa.

Valtuustoaloitteen tekijät tuovat esille, että toiminnalle olisi laajempaa tarvetta nyt, kun entistä useampi joutuu turvautumaan ruoka-apuun. Yhä useampi vähävarainen tamperelainen tarvitsee ruoka-apua, koska kuluttajahintojen nousua aiheuttava inflaatio näkyy erityisesti asumisessa sekä päivittäistavaroiden, kuten elintarvikkeiden, hinnoissa. Samaan aikaan Ruokapankille kuitenkin lahjoitetaan aikaisempaa vähemmän ruokaa jaettavaksi. Kaupunki avustaa Ruokapankin toimintaa 270 000 eurolla vuodessa osana köyhyysohjelman toimenpiteitä. Avustuksesta suurin osa (150 000 euroa) joudutaan käyttämään elintarvikkeiden hankintaan.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Tukholman kaupunkilähetyksen (Stockholms Stadsmission) Matmissionen-butiker-ruokakaupat toimivat viidellä kaupungin alueella sekä Norrtäljen ja Södertäljen kunnissa jäsenyyteen perustuvalla hinnoittelulla. Toimintamalli on muuten hyvin samankaltainen kuin Ruokapankin Puodissa, mutta myytävillä tuotteilla on kaksi hintaa: normaalihinta ja jäsenhinta. Jäsenyyttä voivat hakea pienituloiset, joiden on vaikea tulla toimeen tavallisissa ruokakaupoissa. Jäsenenä voi tuotteita ostaa kaupoista alle kolmanneksella normaalihinnasta. Vuonna 2022 14 231 eri jäsentä teki ostoksia jossain Matmissionenin myymälöistä yhden tai useamman kerran. Vuoden 2023 aikana on avautunut uusia myymälöitä Tukholman lisäksi Göteborgissa ja Skånessa.

Edellytykset toiminnalle

Sosiaalisen ruokakaupan toiminnan edellytyksiä ovat muun muassa elintarvikehuoneistoksi hyväksyttävä tila katutasossa keskeisellä paikalla hyvien julkisten liikenneyhteyksien päässä. Lisäksi tilaa pitäisi olla vähintään noin 100-120 neliometriä. Tilassa tulee olla vesipiste, riittävästi varastotilaa ja wc-tilat sekä pieni taukotila/pukukoppi. Kustannuksia laskettaessa tulee ottaa huomioon myös sähkö, vesi, siivous ja tilojen vakuutukset sekä vapaaehtoisten vakuuttaminen. Myymälätilaan tarvitaan kalustus, kylmäkaapit ja vähintään yksi pakasteallas. Lisäksi tarvitaan vähintään yksi palkattu henkilö vastuuhenkilönä. Perustarvikkeisiin kuuluvat myös puhelin, kannettava tietokone ja tulostin ym. Toimintaa varten tarvitaan riittävä määrä sitoutuneita vapaaehtoisia. Esimerkiksi kerrallaan Nekalan Puodissa työskentelee 6-8 vapaaehtoista viiden tunnin työvuorossa. Kuten yleisemminkin ruoka-apuun, tarvitaan sosiaalisen ruokakaupan toimintaan riittävä määrä hävikkiä, joka kuljetetaan toimipisteelle, ja jonka rinnalla tarjotaan tarvittaessa ostettuja peruselintarvikkeita.

Ruokapankin osalta tehdään yhteistyötä Pirkanmaan hyvinvointialueen sosiaalityön kanssa. Pirkanmaan hyvinvointialueen sosiaalipalveluista myönnetään ns. "ostolupa" kauppaan. Tiedon kulun pitää olla sujuvaa sosiaalityön ja hävikkipuodin välillä.

Tukholman kaupunkilähetyksen Matmissionen ei saa tukea valtiolta tai kunnilta ruokakauppoihin. Itse mallin rakentamiseen järjestö on saanut tukea innovaatorahastosta. Osa myymälöistä on perustettu elintarviketoimijoiden tuella, sekä suoraan yrityksiltä että joissain tapauksissa yrityksiin liittyvistä rahastoista. Muun muassa Kavllilla, ICA:lla ja Axfoodilla on rahastoja ja säätiöitä, joissa ne rahoittavat tämän tyyppisiä projekteja. Matmissionenin vastuuhenkilön mukaan heidän "unelmatilansa" ovat kooltaan 500-650 neliometriä ja ovat jo aiemmin toimineet ruokakauppana. Suurimmat perustamiseen liittyvät kustannukset ovat yleensä jäähdytys (jäähdytettyjen ja pakastetuotteiden varastot sekä kylmätiskit) ja kassalinjan perustaminen. Toimitilat ovat jääneet ilman kaupungin tai valtion avustusta. Joidenkin kuntien kiinteistöyhtiön ovat antaneet heille tiloja käyttöön edullisempaan hintaan.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Evankelis-luterilaisen seurakuntayhtymän Ruokapankissa luovutaan pääosin lupaan perustuvasta ruoka-avusta vuonna 2024. Puodin palvelu suunnataan ensisijaisesti perheille, ja lupa myönnetään kerralla kolmen tai kuuden kuukauden jaksolle, käynnit Puodissa kahden viikon tai neljän viikon välein. Jakson jälkeen tulee 3-6 kuukauden tauko Puoti-käynteihin.

Nykyisillä resursseilla tai olemassa olevilla vapailla toimitiloilla ei kaupungilla ole mahdollisuutta laajentaa toimintaa useampaan toimipisteeseen.

Tiedoksi

Mikko Aaltonen, Reija Linnamaa, Tarja Puskala, Mika Vuori

Liitteet

1 Valtuustoaloite - Mikko Aaltonen ym.

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu päätöksentekojärjestelmässä. Varmennetiedot tarkastettavissa kaupungin kirjaamosta.

Muutoksenhakukielto

§497

Muutoksenhakukielto

Oikaisuvaatimusta tai kunnallisvalitusta ei saa tehdä päätöksestä, joka koskee:

-vain valmistelua tai täytäntöönpanoa (KuntaL 136 §)

-virka- tai työehtosopimuksen tulkintaa tai soveltamista ja viranhaltija on jäsenenä viranhaltijayhdistyksessä, jolla on oikeus panna asia vireille työtuomioistuimessa (KVhl 50 § 2 mom.)

-etuusto-oikeuden käyttämättä jättämistä (EtuostoL 22 §)